

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

3. Expenduntur suspensiones ipso iure latae aduersus clericos ob violationem obligationum quae ipsorum sunt propriae.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

ob sacrificium, ex quacunque occasione inchoatum relinquatur, at in cap. nullus Episcopus, suspensio iudici videtur, si relinquatur sacrificium imperfectum, ut alius Episcopus, vel Presbyter illud perficiat, vt colligitur ex illis verbis: Nullo modo auceat data occasione recedere, vt ab alio Episcopo, vel Presbytero Missarum solemniam suppleantur.

- 6 Sexta sumitur ex Concilio Tolet. in cap. relatum de consecrat. dist. 2. vbi Sacerdos sacrificans, & se à communione suspendens (intellige culpabiliter) à gratia communionis qua se indecenter priuauit per annum repellitur ipso iure, vt demonstrant illa verba Textus; Anno vno repulsum se nouerit. Non enim actionem futuram denotant, sed presentem, & à lege appositam: vt aduertit Filliucius, tract. 17. cap. 15. numero 104. Sed an hæc sit propria suspensio, an species excommunicationis, vel interdicti non est constans sententia. Probabilius existimo esse suspensionem, eo quod Sacerdos communionem in sacrificio omittens non prohibetur à communione more laicorum recipienda, sed à communione in sacrificio, & consequenter prohibetur à celebratione quæ est vera suspensio. Quod si Sacerdos vtramque speciem consecrans vnam tantum malitiosè assumat, & ab alia se indecenter suspendat, ea tantum directè priuatur, indirectè tamen vtraque, cum non possit vnam sine alia recipere. Sicuti hæc docent Sayrus, lib. 4. cap. 15. num. 2. Alect. 2. dist. 11. cap. 3. Maior, de irregularit. lib. 3. cap. 16. Bernard. Diaz, pract. cap. 42. Bonac. 1. de censur. dist. 3. qua. 3. punct. 3.
- 7 Septima à pluribus Doctoribus asseritur latam esse aduersus eos qui Ordine vtuntur in loco interdicto. Probant hanc sententiam ex cap. tanta de excessib. pralator. Glossa ibi verbo irritas, Syluest. verbo interdictum. 6. n. 3. Angel. eodem 7. num. 7. Armilla, num. 18. eo quod sententia data ab Episcopo violante interdictum, & collationes, & institutiones beneficiorum ab eodem factæ decernuntur irritæ, & inanes. Signum ergo est suspensionem esse ab officio, quia hæc est suspensio quæ iurisdictione priuat. Alij hanc suspensionem probant ex cap. Episcoporum de Privilegiis in 6. Alij ex cap. postulasti, de Clerico excommunicat. ministr. Alij ex cap. is qui de sentent. excommun. in 6. Sed vt rectè expendit Filliucius, tract. 17. cap. 15. quest. 2. num. 8. ex nullo ex prædictis Textibus suspensio probatur. Nam ex cap. tanta id non conuincitur. Non enim sententia data ab illo Episcopo qui violauit interdictum decernuntur irritæ, quia suspensus erat à iurisdictione ob interdicti violationem, sed quia erant iniuste. Vnde non omnes sententiæ, & collationes ab eo factæ irritantur, sed ex tantum, quæ occasione interdicti violandi prolatae sunt, vt ibidem cauetur in 2. parte illius Textus, manifestum est non ferri ipso iure suspensionem, siquidem dicitur eos qui prædictum interdictum violantur auctoritate Apostolica ab officio, & beneficio suspendas: indicatur ergo sententia ferenda, non ipso iure lata. Neque item probatur hæc suspensio ex cap. Episcoporum; quia ibi solum continetur quædam species interdicti laicis, & Clericis communis, scilicet prohibitio ab ingressu Ecclesiæ. Neque probatur ex cap. postulasti: quia ibi asseritur Clericos violatores interdicti si sæculares sint, esse beneficiis spoliandos; at vero regulares in arctum monasterium detrudendos, quod penam ferendam denotat, non latam. In cap. vero is qui non suspensio, sed potius irregularitas quædam indicitur, siquidem ineligibilis redditur. Præterquam quod illa verba Textus, Adeo efficitur ineligibilis, vt neque ad eligendum cum alijs debeat admitti; non videtur sententiam latam, sed ferendam continere.
- 8 Octaua referri potest ex decreto sanctæ Congregationis Romanæ visitationis, edito die 10. Iulij anno. 1627. quo suspenduntur à munere audiendi confessiones Sacerdotes tam sæculares, quam regulares, non seruantes ea quæ in prædicto decreto statuuntur, videlicet si absque expressa licentia in scriptis Romani Vicarij confessiones in priuatis domibus audiant, dummodò non fuerint Cardinalium, Oratorum, Regum, & magnorum Principum, Ducum, & nepotum Romani Pontificis, vel infirmorum qui nequeunt absque graui incommodo ad Ecclesiæ confugere: Cum verò confessiones in Ecclesiâ audierint, debent si Clerici sæculares sint superpelliceo, & stola indui, si regulares stola. Mulierem verò confessiones si contingat in ædibus fieri, semper excipiendæ sunt ostiis apertis. Hæc constitutio, illiusque poena extra Episcopatum Romanum vim non habet, cum non à Pontifice, sed à Congregatione visitationis lata sit. Quinimo Urbanus VIII. prædictam prohibitionem magna ex parte creditur temperasse, vel potius abstulisse. Sicuti latius hæc tradit Bonacina tom. 3. de censur. disputatio. 3. quaestio 3. puncto 4.

§. III.

Expenduntur suspensiones ipso iure latae aduersus Clericos, ob violationem obligationum, quæ ipsorum sunt propria.

- 1 Prima suspensio refertur qua est aduersus Clericos scientes aliquem ad Episcopatum, Rectorem, seu beneficium eligunt, contra formam præscriptam in cap. cum in curiis de electione.
- 2 Secunda refertur aduersus electores, & qui per abusum secularis potestatis aliquem ad beneficium Ecclesiasticum eligunt.
- 3 Tertia aduersus confirmantem, seu approbantem electionem indigni.
- 4 Quarta continetur aduersus Clericos beneficium habentes, seu curam altius Ecclesiæ, qui Ecclesiæ alieni debitis grauantur &c.
- 5 Quinta aduersus Clericum beneficiatum qui aliquid malitiosè opponit in personam electi ad dignitates, personatus, & Canonicas, & in probatione deficit.
- 6 Sexta aduersus electores Episcoporum, qui electionem factam siue in concordia, siue in discordia culpabiliter omittunt præstante electo infra octo dies &c.
- 7 Septima aduersus compromissarium, qui scienter eligi indignum ad Episcopatum, vel superiorem dignitatem.
- 8 Octaua aduersus eos qui Sede vacante bona Ecclesiæ Cathedralis Regularis, vel Collegiæ occupant, inter se diuidunt, surripunt, dilapidant &c.
- 9 Nona aduersus exercentes munus conferentium, & ne aliu quam de manifestis iniuriis, & violentiis scienter sitromittentes.
- 10 Decima aduersus iudices Ecclesiasticos, ordinarios, & delegatos, qui in iudicio contra conscientiam, & contra iustitiam in grauenam partis alterius quidquam fecerint per gratiam, vel per sordes.
- 11 Undecima aduersus Clericos inferiores Episcopo, eorumque familiares, qui occasione visitationis Ecclesiæ aliquid pecuniam, seu munus etiam sponte oblatum prætermoderatum viderunt, & suorum pro tempore visitationis infundendum acceperunt, nisi infra mensem duplum Ecclesiæ grauatæ restituerint.
- 12 Duodecima aduersus Clericos beneficiarios, qui velle iudicij absque rationabili causa vtuntur.
- 13 Decimatercia aduersus Cancellarium Vniuersitatis, contra eum gradum Doctoris, vel Magistri non exacto prius iuramento à Doctorando, quod in ea solemnitate non iussimet ultra tria milia Turonensum argenteorum.
- 14 Decimaquarta aduersus postulantes Cathedralium Ecclesiam qui 27. annum nondum attingerint, vel postulantes aliquos Mendicantes ad inferiores Ecclesiæ Cathedralium.
- 15 Decimaquinta aduersus Ordinarios quoscumque, eorumque commissarios, & delegatos, qui in Romana curia prius negotiis commorantes, beneficiis priuant, aliisque conferunt.
- 16 Tandem refertur suspensio aduersus Episcopos, aliosque Prelatos admittentes resignationem contra formam præscriptam à Pio V.

Prima suspensio ipso iure lata habetur in e. cum in curiis §. Clerici de electione, aduersus Clericos qui scienter aliquem ad Episcopatum, Rectorem, seu beneficium, cui animarum cura annexa est, eligunt, contra formam in dicto cap. præscriptam, quæ est, vt nemo in Episcopum eligatur qui trigessimum ætatis annum non exegerit, & ex legitimo matrimonio natus non fuerit, & vita & scientia commendabilis non demonstrauerit. In Decanatum, Archidiaconatum, aliisque beneficium parochiale nisi vigesimum quintum annum inchoauerit, & moribus, & scientia commendandus existat. Eligens igitur ad præfata beneficia contra prædictam formam triennio suspenditur ab Ecclesiasticis beneficiis non quibuscunque, sed illius Ecclesiæ in quam eligendo indignum deliquit, iuxta textum in c. si compromissarius, de elect. in 6. Et notatur Suar. dist. 31. sect. 3. num. 10. Bonac. 3. de censur. dist. 7. quaest. 4. punct. 1. num. 8. Et insuper priuatur ipso iure potestatis eligendi pro ea vice. Quod si in illa Ecclesiâ nulla beneficia obtinet, hanc suspensionem à beneficiis non incurrit, sed arbitrio iudicis puniendus venit. Debet autem electio fieri indigni, indignitate proueniente ex defectu ætatis, natiuitatis, morum, & scientiæ ad præfata beneficia requisitorum, quia id necessarium est, vt electio esse censetur contra formam in eo textu præscriptam, Quare si ex alio capite indignitas pro-

venit, non est locus huic censuræ; vt notavit Suar. *suprà, numero 11. Bonac. num. 2.* Item debet esse electio ad Episcopatum, Decanatum, Archidiaconatum, aliudve beneficium, cui animarum cura annexa sit, quia de ipsis tantum textus loquitur. Vnde pro electione indigni ad beneficia simplicia nulla est pena ipso iure statuta. Episcopi vero si in hac electione delinquant, hanc suspensionem non incurunt, quia non exprimitur; priuantur tamen potestate prædicta officia, & beneficia conferendi: vt habetur in dicto cap. cum in cunctis: & beneficia conferendi: vt habetur in dicto cap. cum in cunctis: & ex alia parte debent puniri pena suspensionis quæ non est lata, sed ferenda iuxta textum in c. nihil est de electione: & notavit Suar. *suprà, & Bonac. n. 7.*

Secundò aliqui affirmant ferri suspensionem in cap. quisquis de elect. aduersus electores qui per abusum secularis potestatis aliquem ad beneficium Ecclesiasticum eligunt. Sed verius est quod docet Glossa *ibi verbo suspendantur.* Suar. *disput. 31. sect. 3. numero 12.* Bonacina *tom. 3. de censur. disputat. 3. quest. 4. punct. 5. num. 3.* suspensionem ab officio, & beneficiis *ibi* appositam non esse ipso iure latam, sed ferendam, vt constat ex illis verbis Textus: *Ab officio, & beneficiis penitus suspendantur per triennium.* Nam verbum suspendantur actionem iudicis denotat: suspensionem vero, seu priuationem potestatis eligendi quam incurunt existimat Suar. *suprà, num. 12.* ipso iure incurri ex illis verbis; *Eligendi tunc potestate priuantur.* Sed probabilius Glossa *verbo tunc.* Alterius *t. 2. disputat. 16. capit. 5. sub finem.* Bonacina *dicto punct. 5. num. 3.* censent eam priuationem non induci ipso iure, sed post triennium suspensionem ab officio, & beneficiis; quia illa verba præstant hunc sensum, qui præstatam electionem per abusum secularis potestatis presumptoriter celebrare, ab officio, & beneficiis penitus suspendantur per triennium, quæ suspensione durante eligendi potestatem sint priuati. Illud est certum Episcopos huic penæ non subici, quia illorum in hac parte non est facta expressa mentio. Præterquam quòd ipsi ibidem alter cauentur puniri, electas vero electioni præfate consentiens, electionis commodo caret, & intelligibilis est, & absque dispensatione non valet ad aliquam eligi dignitatem. Censetur autem electio fieri cum abusu potestatis secularis, quando facultas potestatis absque privilegio Pontificis se electioni immiser, & auctoritatem illi præbere intendit, quod sic electores Ecclesiastici liberè permittant: prædictis penis subiciuntur.

Tertiò placet grauius Doctoribus, Glossa in cap. nihil est de electione. Henrici *lib. 13. cap. 39. num. 2.* Sayro *lib. 4. cap. 12. num. 35.* Vivaldo, *tit. de suspens. numero 97.* confirmantem, seu approbantem electionem indigni ætate, scientia, & moribus ad curam animarum, suspendi à fructibus beneficij, & priuari potestate confirmandi primum illius electi successorem. Sed rectius Bonac. *t. 3. de censur. dist. 3. q. 4. p. 4.* existimat in prædicto textu non ferri suspensionem ipso iure, quia vtitur verbis *carcat, & suspendatur* quæ iudicis officium requirunt, iuxta benigniorem interpretationem, quæ in decretis penabilibus amplectenda est.

Quarta suspensio continetur in cap. si quorundam 2. de solutionibus, aduersus Clericos beneficium habentes, seu curam aliquam Ecclesie, qui Ecclesiam alienis debitis grauant, seu litteras, vel sigilla alicui concedunt, quibus Ecclesia possit obligari ab administratione spiritualium, & temporalium ipso iure suspendantur, & insuper decernitur Ecclesiam ad solutionem talium debitorum nullatenus teneri, nisi quatenus in eius utilitatem conuersum sit. Sicuti latius explicant Glossa, & Panormit *ibi.* Suar. *disput. 31. sect. 3. numero 2.* Filliuc. *tractat. 17. capit. 6. q. 5.* Bonacina *tom. 3. de censur. disputat. 3. q. 4. punct. 14.* & alij: Sed an hæc suspensio summo Pontifici referatur? Variant Doctores. Nam Panormit *num. 5. Suar. num. 2.* Filliucius *num. 107.* affirmant, eo quòd hæc suspensio videatur lata per modum penæ, & non per modum censuræ. Sed rectius contrarium docuit Angel. *verbo suspensio. 1. casu 10.* Syluest. *eodem §. 6. vers. 10.* Bonac. *pum. 14. num. 8.* quia nulum est verbum ex quo colligatur hæc suspensio in puram penam esse impostam, & casu quo in penam imposta esset, cum non referatur Episcopo, venit concedenda iuxta ea que *pum. 4.* diximus.

Quinta fertur in cap. statim. §. adicietes de elect. lib. 6. & in cap. si compromissarius eodem tit. & lib. aduersus Clericum beneficium, qui aliquid malitiosè opponit in personam electi ad dignitatem, personatum, vel canonicam, & in probatione deficit. Quæ suspensio est triennis à beneficiis subintelligitur habitis in illa Ecclesia cuius electionem impugnare conatus est, vt pena sit culpæ proportionata: & colligitur ex dicto cap. si compromissarius. & *ibi* Glossa *verbo illius beneficiis.* Suar. *disputat. 31. sect. 3. num. 11. in fine.* Filliuc. *tractat. 17. cap. 6. q. 8.* Bonacina *tom. 3. de censur. disputat. 3. q. 4. punct. 9. num. 8.* Quod si non obstante hæc suspensio administrationi beneficiorum temerè se ingererit ipso iure beneficiis perpetuò priuatur, nullam super hoc de misericordia spem, aut fiduciam habiturus, nisi manifestissimum constituerit documentis, quod ipse à calumnie vitio causa probabilis, & suffi-

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars V.

ciens excusaret. Vt autem hæc priuatio effectum habeat, necesse est accedat sententia saltem declaratoria criminis, quia nemo tenetur ius questum à se abdicare, nisi per sententiam compullus, vt aduertit Bonacina *dicta disput. 3. q. 4. punct. 9. numero 9.* Impugnans verò præstatam electionem non ob defectum electi, sed ob defectum electorum, vel ob omisam formam in electione seruandam, si plenè non probauerit ad expensas factas à parte aduersa condemnandus est vt cauetur in dicto cap. statim: quod idem dicendum est si deficiat in probatione defectuum quos in personam electam obiecit. Est tamen differentia inter hunc casum, & præcedentem, quod impugnans electionem ob defectum formæ, plenè probare debet impugnationem, vt condemnationem expensarum curet: at impugnans electionem ob defectum electi videtur satisfecisse sue intentioni, si semiplenè defectum probauerit: quia stante semiplena probatione dici nequit calumniator. Et fortè ob hanc causam diuersimodè textus de his probationibus locutus est: si enim vellet obiecientem electo defectum suspendere à beneficiis eo quòd in probatione plena defecerit, cur non addidit plena, sicuti expressit in casu præcedenti? Non igitur incurrit hanc suspensionem, esto in probatione plena defectus obiecti deficiat, si semiplenè illum probauerit. Vti tradunt Hostiens. & Archidiacon. relati à Glossa in dicto cap. statim, verbo qui vero in probatione. Suar. *disput. 31. sect. 3. num. 11.* Sed verius est quod indicat *ibi* Glossa, & docuit Geminian. *num. 5.* Ancharan. *num. 6.* Alterius, *t. 2. disputat. 13. cap. 4. col. 2.* Bonac. *disput. 3. q. 4. punct. 9. num. 4.* si deficiat in probatione plena suspensioni subici, quia id videtur explicatum à Gregor. X. in cap. vt circa de elect. lib. 6. vbi referens, & confirmans decisionem Innocent. I. V. in cap. statim inquit: *Ulla sanè que felicis recordationis Innocent. Papa quartus, contra non plenè probantes ea que in formam, vel in personam obiecerunt, in suo volumus robore permanere.* Notandumque est verbum plenè, quod afficit vtrumque obiecientem scilicet in formam, & in personam, præterquam quòd in probatione deficit qui plenè suam intentionem non probat; siquidem ob illius defectum obtinere non potest electionis cessationem, Vti notat Glossa in Clemen. constitutionem, verbo fides de electione. Illud certum excusari ab hac censura, si inculpabiliter in probatione deficiat, eo quòd testes de veritate deponunt renuant deponere, vel ipse electus à defectu obiecto liberatus occultè sit. Sicuti notant Suar. *dicta disputat. 31. sect. 3. num. 12.* Filliuc. *tractat. 17. cap. 6. q. 8.* Bonac. *tom. 3. de censur. disputat. 3. q. 4. punct. 7. num. 7.* Item si obiectis pluribus defectibus vnium tantum plenè probet, qui sufficiens sit ad electionem cassandam, vt docet Glossa alijs relatis in dicto cap. statim, verbo defecere, quia ea probatione stante conuincitur nec dolosè egisse, nec temerè electionem impugnasse. Ad extremum auerte nomine electi, intelligi debere quemlibet præsentatum, nominatum, postulatam, seu quolibet modo prouisum. Argum. cap. si compromissarius de elect. lib. 6. Deinde debere esse prouisum non ad quodcunque beneficium, sed ad dignitatem, personatum, seu Canonicatum, vt declaratur in dicto cap. statim, §. sed est pars. Et notavit *ibi* Glossa, Suar. *disput. 31. de censur. sect. 3. num. 2.* Filliucius *tractat. 17. cap. 6. q. 8.* Bonac. *disput. 3. de censur. in part. c. 4. p. 9. n. 3.* Sub nomine dignitatis Episcopatus videtur comprehensus. Argum. cap. si compromissarius de elect. in 6. quia est suprema dignitas, & tradunt relati Doctores.

Sexta habetur in cap. cupientes. §. ceterum de elect. lib. 6. aduersus electores Episcoporum, qui electionem factam sue in concordia, sue in discordia culpabiliter omiserint præsentare electo infra octo dies, enumerandos non à puncto electionis, sed ab eo puncto quo electione facta possint commode electo eam præsentare. Hi igitur omnes, & singuli qui culpabiles in hac omissione extiterint ab omnibus beneficiis, quæ in illa Ecclesia de cuius electione agitur, obrinent, suspenduntur per triennium continuum, enumerandum ab eo puncto quo dicta suspensio contrahitur. Quod si illo triennio durante temerè se ingererint in prædictorum beneficiorum administratione illis perpetuò priuantur. Sicuti hæc omnia tradit Glossa *ibi* & Doctores communiter. Paludan. *dist. 18. q. 7. casu 1.* Syluest. *verbo suspensio, n. 2. §. Henrici lib. 13. c. 39. num. 2.* Sayr. *lib. 4. thesauri, c. 1. §. 12.* Suar. *disput. 31. sect. 3. n. 4.* Bonac. *t. 3. de censur. disput. 3. q. 4. p. 8.* Eadem pena extenditur in dicto cap. aduersus electores se electioni opposcentes, qui infra tempus, & modum *ibi* præscriptum ad Sedem Apostolicam non accesserit per se, vel per procuratores, aut certas personas ad hoc destinatas ad reddendam totius negotij rationem. Et tandem idem decernitur cum aliquis postulat. Hæc tamen electiones iam non sunt in vsu, vt bene aduertit Suar. *disput. 31. sect. 3. num. 5.*

Septima continetur in cap. si compromissarius de elect. lib. 6. aduersus compromissarium qui scienter, seu vt alijs placet ex ignorantia crassa, & culpabili eligit indignum ad Episcopatum, vel superiorem dignitatem, non verò ad dignitatem inferioriorem, suspenditur triennio à beneficiis Ecclesiasticis, si quæ habet in illa Ecclesia in quam deliquit.

quit. Compromittentes vero si scienter ratam indigni electionem habuerint pro ea vice eligendi sunt potestate privati, suspensionem tamen praedictam non incurunt, quia nec in dicto cap. si compromissarius, neque alibi habetur. Atque ita tradunt Glossa ibi: Suar. disp. 3. sect. 3. num. 9. Alterius t. 2. disp. 1. c. 2. Bonac. t. 3. de censur. disp. 3. q. 4. p. 3. Eademque poena suspensionis extenditur ad eum qui alicuius Episcopi, vel Superioris electionem, postulationem, aut provisionem impugnavit in probatione deficit eius quod obicit in personam electi, iuxta ea quae superius annotavimus.

8 Octava refertur in cap. quia sapere de elect. lib. 6. adversus Capitula, Collegia, Conventus, & singulares personas, quae Sede vacante bona Ecclesiae Cathedralis, regularis, vel collegiatae à Praelatis ipsarum Ecclesiarum dimissa, vel vacationis tempore aliquo modo obveniunt, quaeque in utilitatem dictarum Ecclesiarum expendi deberent, vel futuris successoribus reservari, occupant, inter se dividunt, surripunt, dilapidant, dissipant, & consumunt in eorum graue dispendium, & iacturam. Qui ergo hoc facere praesumpserit ab officio, & beneficiis quibuscunque suspendentur, donec plenè restituerint quidquid de bonis acceperint supra dictis.

Sub hac constitutione solum comprehenduntur personae quae sunt ex Ecclesiae, Collegio, seu Conventu, cuius bona usurpantur, quia pro his tantum est dispositio, ut constat ex illis verbis: Capitula, Conventus, Collegia, & singulares eorumdem personae. Et notavit Glossa verbo eorumdem. Secundo non comprehenduntur usurpantes bona quae ad alios praeter Ecclesiam, vel successorem pertineant, quia de his tantum bonis textus locutus est. Tertio non extenditur ad usurpantes bona, quae ad inferiores beneficiarios, vel Ecclesias spectant, quia constitutio solum agit de bonis Ecclesiae Cathedralis, Regularis, vel Collegiatae: sicuti latius tradunt Suar. disp. 3. sect. 3. num. 3. Bonac. t. 3. de censur. disp. 3. q. 4. p. 15. per totum.

Hae suspensio est ab officio tum Ordinis, tum iurisdictionis, & etiam à beneficiis non solum ipsius Ecclesiae in quam commissum est delictum, sed ab omnibus ubi que possessis, quia id denotat pronomen illud quibuscumque, quod generaliter est, & omnia comprehendit. Argum. l. g. à procuratore. Cod. mandati. & cap. solita de maior. Et obediens, & notavit Bonacina disputat. 3. quest. 4. punct. 15. num. 9. adversus Panormit. Alterum, & alios. Durat autem suspensio donec plenè restitutum fuerit quod sublatum, vel dissipatum est. Censetur vero p'one esse restitutum, tamen materia levis quae peccatum mortale non attingat, omittatur; vel si is cui restitutio faciendae est, remittat, ut notavit Bonac. supra, numero 12. & 13.

Huius suspensioni similis est quae habetur in cap. praesenti, de officio ordinarij in 6. ubi suspenduntur ab officio, & beneficio, omnes Ecclesiasticae personae Episcopis infer oēs, quae vacantibus personatibus, dignitatibus, prioratibus, vel aliis Ecclesiis sibi subiectis, vel ad eorum collationem, ordinatorem, praesentationem, vel custodiam pertinentibus bona in ipsis inuenta, seu vacationis tempore venientia occupant, aut in suos usus quomodolibet convertere praesumunt, nisi aliquo iusto titulo ad illos pertinent.

9 Nonò suspenduntur qui munus exercentes conservatoris de aliis quam de manifestis iniuriis, & violentiis scienter se intromiserint iudicari, seu ad alia quae iudicalem indaginem exigunt, suam extenderint potestatem. Vbi habetur in capite hac constitutione de officio, & potest. iudicis delegati. Et notandum est verbum sceleris, nam si ex ignorantia etiam culpabili (modo affectata non sit) aliquid horum contingat, huic censuræ non est locus, ut tradit Suar. disputat. 3. sect. 3. numero 17. Fillucius tractat. 17. capit. 6. numero 118. Moneta de conservatorib. cap. 7. q. 12. Bonacina tom. 3. de censur. disputat. 2. quest. 2. punct. 35. numero 10. Episcopi etsi numerentur inter illas personas quae officium conservatoris exercere possunt, non tamen huic censuræ subiciuntur, esto delinquentes sint, quia in praedicta suspensione non exprimitur, quod necessarium erat iuxta Textum in cap. quia periculosum, de sentent. excommunicat. in 6. ut docuerunt Suar. Filluc. Bonacina loc. alleg. adversus Moneta. d. q. 12. suspensionem quam hi conservatores incurunt existimat Suar. disputat. 3. sect. 3. num. 17. Moneta de conservatorib. cap. 7. q. 12. esse officio absolute tum ordinis, tum iurisdictionis. Quae opinio sustinenda esset spectato praedicto cap. hac constitutione, quia ibi nulla restitutio constituta est. At spectata constitutione Gregor. XV. edita 20. Septemb. anno 1621. quae incipit: Sanctissimus in Christo Pater, solum est suspensio ab officio conservatoris, ut in eo conservator puniatur in quo deliquit. Neque hac suspensio extenditur ultra annum numerandum ab eo die, quo limites suae potestatis excessit. A beneficio autem nullo modo manet suspensus, quia neque in cap. hac constitutione, neque in Bulla Gregorij mentio facta est, & poena non sunt extendendae ultra verborum proprietatem: uti advertit Suar. loco citato. Bonacina tom. 3. disputat. 3. quest. 5. punct. 2. in fine.

Decimò lata est suspensio ab Innocent. IV. in cap. cum aternis. 1. de sentent. & re iudic. lib. 6. adversus Iudices Ecclesiasticos ordinarios, & delegatos, qui in iudicio contra confessionem, & contra iustitiam in gravamen partis alterius quicquam fecerint per gratiam, vel per torques. Et hi suspenduntur ipso facto per annum à die commissi criminis ad executionem officij non solum iurisdictionis, sed etiam ordinis, si quidem irregulares sunt, si suspensione durante damnablem ter se ingesserint divinis, uti notavit Gemina. lib. Nauar. cap. 17. numero 157. Sayrus, lib. 4. thesauri, cap. 13. num. 3. Sicuti disputat. 3. de censur. sect. 3. num. 16. Bonac. tom. 3. de censur. disp. 3. q. 5. punct. 3. numero 8. Sub nomine Iudicis ordinarij vel delegati non comprehenditur arbiter, arbitrator compromissarius, quia ii non tam sunt Iudices, quam compromissores, & à fortiori non comprehenditur meus executor, quia hic non iudicat, sed iudicatum executur: sicuti tradit Glossa ibi verbo in iudicio. Nauar. Suar. Sayrus. Bonacina loc. alleg. Episcopus vero est Iudex ordinarius sit, quia tamen in praefata suspensione non exprimitur, sub ea non comprehenditur, iuxta repetitum textum in cap. quia periculosum. De sentent. excommunicat. in 6. Ad incurrandam tamen hanc suspensionem requiritur ut iudex in iudicio non extra aliquid praesumat, nec in gravamen alicuius partis contra conscientiam, & contra iustitiam. Potest enim procedere contra conscientiam, si ex odio sententiam proferat, & non contra iustitiam, quia sententia iusta est etsi iniquè prolata, & potest procedere contra iustitiam, & non contra conscientiam, si per ignorantiam quod iniustum est pro iusto iudicaverit. Requiritur ergo utriusque & quod gravamen iniustum sit, & quod sit contra conscientiam: ut docuit Glossa in dicto verbo Et contra. Nauar. c. 17. n. 157. Suar. disp. 3. sect. 3. n. 16. Sayrus lib. 4. c. 13. num. 3. Bonac. disp. 3. q. 5. punct. 3. num. 2. Deinde necellum est, ut moveatur iudex ad praefatum gravamen inferendum per gratiam, vel per torques, hoc est ex favore alicuius, & in illius gratiam, vel ob muneris donationem, aut promissionem. Sicuti ex Praetolo, verbo gratia, & verbo torques advertit Bonac. dicto punct. 1. num. 4.

Vndecimò in cap. exigit de censibus lib. 6. à Gregorio X. lata est suspensio adversus Clericos inferiores Episcopo, eorumque familiares, qui occasione visitationis Ecclesiarum sibi subiectarum aliquam pecuniam seu munus etiam spontè oblatum moderatum victim sui, & suorum pro tempore visitationis influmendum acceperint, nisi infra mensem duplum Ecclesiae granata restituerint, vel ut melius dicam, nisi infra duos menses praedictam restitutionem praesent, iuxta Extravag. unic. inter communes, ubi tempus restitutionis prolongatum fuit. Quòd si Episcopi in hac parte exceleserint, ab ingressu Ecclesiae interdiciuntur, donec duplum illius quod acciperint restituant. Et licet in praedicto cap. exigit, & in cap. Romana. §. procuratores, eodem titulo, & lib. prohibuit iam praerogationes in pecunia exigere, vel oblatas recipere: tamen in cap. Fecit, eodem tit. & lib. concessum est ut ijs, quibus visitatio ex officio incumbit, recipere possint in pecunia procuraciones, modo à visitatis spontè offeratur.

Personae aduectus quas haec poena iniungitur, sunt visitatores Ecclesiarum ex officio, & iure ordinario, ut colligitur ex dicto capite Romana. ibi: Ordinario iure suo subditos visitantibus. Et ex capite salicis, ibi: Episcopi, & alij quibus ex officio competit visitare. Hi citur si fuerint Episcopi, vel Superiores munus aliquod occasione visitationis receperint, vel procuracionem in pecunia excegerint, vel visitationis officio non impenso procuracionem in victimis receperint, duplumque illius quod sic receptum est infra duos menses Ecclesiae non restituerint, ab ingressu Ecclesiae interdiciuntur, quousque restitutionem praesentaverint: si vero inferiores Episcopi fuerint, suspensioni ab officio, & beneficio subiciuntur, non obstante remissione facta ab eis quibus restitutio est faciendae. Quam constitutionem non est dubium extendi ad regulares visitantes Ecclesias parochiales sibi subiectas, eo quod iure ordinario, & ex officio visitent. Quinimò extenditur ad Provinciales, seu Generales per se, vel per substitutos monasteria, conventus, seu collegia suae Religionis visitantes. Vti dicitur in dicto capite Romana ad finem, ibi: Haec autem visitandi formam ad universos etiam Episcopos, aliosque Praelatos ordinario iure subditos visitantibus, plenè observari precipimus. Salvis super hoc rationabilibus, & approbatis Religiosorum consuetudinibus, & regularibus institutis. Quibus verbis omnes Praelati tam saeculares quam regulares iure ordinario visitantes comprehenduntur, & formam ibidem praescriptam observare obligantur, nisi forte ex regulari instituto, & rationabili consuetudine permittitur sit aliquid ultra vicualia accipi, quia eo casu haec censura non ligatur; at si praeter id quod ex rationabili consuetudine regularique instituto, eis competit, aliquod munus accipiant, huic censuræ subiciuntur, ut bene notavit Paludan in 4. d. 18. q. 7. art. 2. casu 5. Sayrus lib. 4. thesauri, cap. 15. num. 27. Bonac. t. 3. de censur. disp. 3. q. 5. p. 4. num. 7. Notanter dixi iure ordinario, nam si ex iure extraordinario delegatione Pontificis aliquis Ecclesias, monasteria, & loca

pia visitet, & formam in cap. Romana præscriptam non obsequat, hinc cenetur, & pœne non subicitur, ut notavit Glossa in dicto cap. exigit verbo visitationis. Paladani, & Sayrus, & Bonac. supra. Quinimo his delegatis, & nunciis debentur non solum victualia, sed etiam mercedes equorum, & viaticum, ut de loco ad locum transire commodè possint, ut tradit Glossa in Clement. 2. verbo si voluerint, de censib. Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 3. cap. 42. quest. 8. Quod ad id verum est, ut nullo visitationis officio impenso sumptus, & viaticum his legatis Apostolicis debeantur ab Ecclesiis, ad quas dum legationis officio funguntur, accesserint. Argum. cap. procuraciones, Cap. instantia. Et ibi Abbas de censibus. Et notavit Azor. dicto cap. 42. quest. vltim. insuper familiares Prælatorum iure ordinatio visitantur, sit aliquid vltra victualia sibi, iusque Prælati debita recipientur ab officio, & beneficio suspendantur, sicut & visitatores, ut constat ex dicto cap. Romana ibi: Nec ipse, nec quisquam suorum. Et ex dicto cap. exigit, ibi: Visitatoribus, eorumque familiaribus. Et ex Conc. Trident. sess. 24. c. 3. de reformat. ibi: Nemo ipse, aut quisquam suorum. Et notavit Bonac. disp. 3. q. 5. p. 4. n. 8.

Actio vero ob quam hæc suspensio, vel interdictum indicitur visitationibus, eorumque familiaribus, ex recepto alicuius muneris vltra victualia occasione visitationis, vel victualium receptio non impenso visitationis officio. Verum cuiuslibet ex officio visitanti debitus est victus necessarius tum in stipendio sui laboris, tum in subiectionis debita signum. Sicuti notavit Glossa ab omnibus recepta in cap. Romana, verbo visitationis de censib. in 6. Quod ad id verum est, ut nec præscriptio, nec consuetudine ab hac obligatione eximi possunt iure antiquo spectato, ut deciditur cap. cum ex officio de præscriptionib. Attamen iure nouo Conc. Trident. sess. 24. cap. 3. de reformat. constat consuetudine præscribere aliqua loca posse, ne teneantur suis visitatoribus procuracionem solvere, ut notavit Praxis Episcopi 2. p. verbo visitatio, 3. cap. in fine. Steph. Gratian. disceptat. forens. cap. 57. num. 19. Barbosa de potest. Episcopi. alleg. 7. num. 48. Ea autem præscriptio censenda est nisi alicui summi Pontificis privilegio, nam sicut nullus eximi præscriptio potest à visitatione, sic nec à procuracione solvenda, quæ visitationi est accessoria, ut rest. Felin in d. c. ex officio de præscriptionib. Azor. 2. p. lib. 3. cap. 42. quest. 14. Præterquam quod hæc præscriptio odiosa est, vitioque in detrimentum Ecclesiasticæ disciplinæ editi, siquidem ea posita retrahunt Prælati à visitatione præstanda, sicuti allicuntur procuracione concessa. Non igitur sola præscriptio haberi potest. Quod intelligendum est, quando loca ita exempta sunt à solutione procuracionis, ut in nullum alium suum eum transulerint, secus si in alios onus transfatum sit: hæc cum exemptio optime præscribi potest, ut latius tradit Azor. tom. 2. in sit. moral. lib. 3. cap. 42. quest. 11. diminuer autem procuracionem retenta sufficiente quantitate ad commodum visitationis præscriptio, consuetudine, pacto, & lege valet præscribi. Secus vero quæ hanc diminueret quantitatem. Quapropter solo Pontificis privilegio eximi aliquis potest à procuracione solvenda in nullum alium hoc onere transfatum, in cuius privilegio concessione attendi debet, ut visitationi aliunde necessaria prouideantur, ne visitatio negligatur.

Hanc procuracionem solvere obligantur quilibet Ecclesie, Monasteria, & persone quæ visitantur spectato iure communi, ut constat ex cap. 1. & vlt. de censib. in 6. & ibi Glossa communiter, recepta, solum est dubium de laicis, an compelli possint hanc procuracionem solvere; Et quidem quando Ecclesia, & Rector pauper est, compellendus esse affirmat tanquam certum Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 3. cap. 42. q. 3. quia tunc non ratione sui sed ratione sui Parochi, & in illius defectum compelluntur, ne suo labore visitator defraudetur, nec visitatio necessaria omitatur. At si Ecclesia, vel Rector visitandus potestatem habent soluendi procuracionem, variant Doctores, an laici compelli debeant ad soluendam procuracionem? Nam Glossa vlt. in cap. placuit. 10. quest. 1. Ioann. Andreas, & Immoia in cap. Romana de censib. in 6. Quibus adherere videtur Azor. 2. p. lib. 3. cap. 42. q. 3. censent laicos compelli posse, siquidem visitationis beneficium recipiunt, neque possunt illud repellere, & consequenter neque valebunt repellere expensas visitationi annexas Sed rectius eadem Glossa in d. cap. placuit, & in cap. 1. de censibus, lib. 6. verbo laicos, negat obligari laicos posse ad prædictam expensarum solutionem, quod declarauit sacra Cardinalium congregatio teste Barbosa, allegat. 7. 3. num. 45. & in remissionib. Concilij, dicto cap. 3. Bonac. disp. 3. q. 5. p. 4. n. 13. Nam cum Prælati Ecclesiastici præcipue ad visitandas Ecclesias, loca pia, & personas Ecclesiasticas procedant, ab his vult Ecclesia vt expensæ exigantur, non à laicis quos ex consequenti visitant, nisi voluntarie illas concedant. Quod ad id verum existimo, ut etiam quando Ecclesia, illiusque Rector pauperes sunt, neque facultatem habent procuracionem soluendi, laici compelli non debeant, sed gratis visitatio facienda est, & suis expensis, visitatores alendi sunt. Quod à fortiori

Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars V. 6.

procedit, cum hospitalia, aliaque loca infirmorum visitant, à quibus procuraciones exigi nequeunt, ut tradunt, & decisum referunt Praxis noua Episcopi 2. part. cap. 3. num. 65. Barbosa 3. part. de potest. Episcopi. alleg. 7. numero 50. & seqq. Surd. de alimentat. 4. q. 2. 2. num. 6. & seqq. Bonac. 3. disp. 3. quest. 5. p. 4. num. 10.

Sed an Ecclesiæ ciuitatis, ubi Episcopus Cathedram habet, vel illarum Rectores solueret debeant procuraciones cum visitantur? Negat Praxis noua Episcopi. 2. p. cap. 3. numero 65. & Barbosa alleg. 7. 3. num. 46. idque à sacra Congregatione sæpius esse decisum referunt. Quinimo Barbosa relato Marco Antonio Genuesi in manuali pastorum, cap. 35. numero 9. existima neque posse Episcopum procuracionem recipere ab ea Ecclesia, ex qua posset ad domum propriam ad prandium redire, ductus illis verbis Concilij Trident. sess. 24. cap. 3. de reformat. ibi: Exceptis tantum victualibus quæ sibi, aut suis frugaliter, & moderate pro temporis tantum necessitate, & non vltra erunt ministranda: at cum posset ad domum propriam redire, non videntur victualia necessariò ministranda. Ergo prædictæ Ecclesiæ compelli non possunt ad illarum solutionem. Ceterum verius existimo præfatas Ecclesias obligatas esse, quod docuit Abbas in cap. venerabili de censibus. Gotfredus in sum. sit. de simonia. §. sicut autem Henricus cap. cum Apostolus de censibus. Quos refert, & sequitur Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 3. cap. 42. q. 4. quia nullo Textu à solutione procuracionis eximantur, quia cito ea victualia non sint necessaria Episcopo, cum ex propriis se sustentare possit in propria domo, at sunt conuenientes, ut decentius sustententur, alias Episcopus diues non posset ab vna Ecclesia procuraciones recipere. Præterea procuraciones non solum ob sustentandum Episcopum, sed in subiectionis debite signum, & recognitionem offeruntur.

Nomine victualium quæ visitatores exigere possunt, continentur ea quæ pertinent ad eum, & potum & tramentum sui, & suæ familiæ, & iumentorum quibus necessariò vitur, & quæ ad hæc præparanda opus fuerint, quæque necessaria fuerint ad discumbendum, commorandum, spectata regionis consuetudine, visitantium conditione, & visitatorum facultate. Argum. leg. verbo victus, & seqq. ff. de verborum significat. & tradit alius relatis Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 3. cap. 42. quest. 7. Nullo autem modo mercedes equorum, eorumque iactura, & sumptus, aut viaticum nomine victualium veniunt: ut bene docuit Glossa in d. cap. Romana, §. procuraciones, verbo in victualibus de censib. lib. 6. & in cap. exigit eodem tit. & lib. verbo pecuniam. Azor. q. 8. Franciscus Leo in thesauro sibi Ecclesiastic. cap. 16. num. 44. Barbosa de potest. Episcopi. alleg. 7. 3. num. 54. Bonacina disp. 3. q. 5. p. 4. num. 2. & alij: Neque item veniunt medicinæ, nam esto sint necessariae personæ, non tamen per modum victus. Sicuti esto vestes necessariae sint, non tamen eas visitandi suppeditare debent. Præterquam quod medicinæ non sunt necessariae personæ vtriusque, sed infirmæ. Atque ita docet Zerola in praxi Episcopi. verbo visitatio, §. 6. dub. 1. Excipi tamen debet, nisi visitator his omnibus indigeret, nam eo casu ne visitatio omitatur, hæc omnia donanda sunt, ut aduertit Glossa dicto cap. exigit. verbo pecuniam, de censib. in 6. Franciscus Leo cap. 16. numero 43. Bonac. p. 4. n. 2. Quod intelligendum est de Prælato proprio nomine visitante; non de substituto, hic enim esto solvere non possit reduram equorum, & alia quæ in itinere infumit, & medicinas ad sui durationem, non obinde poterit hoc onus visitandis imponere, sed à Prælato cum in visitatorem designante prædicta omnia exigere debet. His positis superant aliquot difficultates examinanda.

Prima An Episcopus discurrens per oppida, & villas suæ diocesis gratia Sacramenti Confirmationis conferendi, vel Chrismatis conficiendi, vel Ecclesiæ recentè ædificatæ consecrandæ, vel pollute reconciliandæ, possit procuracionem visitationis tempore designatam recipere? Affirmat Azor. 2. p. in sit. moral. lib. 3. c. 42. in fine, quia ea munera præstans, suas Ecclesias, & suos subditos visitat. Sed contrarium videtur dicendum, quia illa non est propria visitatio; cum non sit ad corrigendos, & emendandos subditorum defectus, sicuti docent, & decisum referunt August. Barbosa, 3. p. de potest. Episcopi. alleg. 7. 3. num. 52. & in remissionib. Concilij, dicto cap. 3. Bonac. 3. cen. jur. disp. 3. q. 5. p. 4. num. 8.

Sed an huic pœnæ subiciatur ob eam causam procuracionem recipiens? Affirmat vt probabilis Bonac. supra: quia Textus in capite exigit de censib. in 6. huic pœnæ subicit visitatorem, qui aliquid vltra victualia pro temporis necessitate recipit, vel victualia non impenso visitationis officio: at prædictus Episcopus suscipiens præfatas procuraciones, cum pergit ad Sacramentum Confirmationis ministrandum, vel Ecclesiam reconciliandam, procuraciones recipit officio visitationis non impenso, ergo. Nihilominus oppositum mihi verius videtur, quia posito quod accessus ille ad Ecclesias consecrandas, vel Sacramentum Confirmationis ministrandum, dici nequeat visitatio, victualium receptio non causâ visitationis fit, sed causa laboris impensæ in prædicto

prædicto accessu, & muneris illius executione. At Textus in cap. exigit, & Conc. Trident. non subicit Episcopum suum pensioni prædictæ ob quamlibet victualium, aut muneris receptionem, sed ob illorum receptionem ratione visitationis officio visitationis non impenso. Cum ergo Episcopus non visitationis occasione, sed occasione laboris in alio suo munere impensi recipiat, huic suspensioni non subicitur.

Secunda difficultas, An recipiens esculenta, & poculenta domi suæ insumenda huic pœnæ subicitur? Ratio difficultatis est, quia hæc videntur esse leuis materia, & insufficientia ad animam iudicis peruerendum. Nihilominus oppositum est tenendum cum Glossa in dicto cap. Romana, verbo aliquod mucus, ubi aduertit discordare hanc constitutionem à decisione cap. iuratum, §. in alio de Rescript. lib. 6. ubi permittitur delegato esculenta accipere paucis diebus insumenda. Immo la, & Acharian. in Clement. 2. de censuris. Praxis noua Episcop. 2. p. cap. 3. num. 65. Marco Antonio Genouen. manual. pastor. cap. 35. num. 6. & 7. Barbof. alleg. 73. numero 54. Bonac. tom. 3. de censur. disp. 3. q. 5. p. 4. num. 2. Quia Conc. Trident. expressè statuit, ne aliquid aliud ultra victualia pro temporis necessitate ministranda visitatores recipiant, alioquin pœnis in Concilio Lugdunen. statutis subicitur. At recipiens esculenta, & poculenta in sua domo insumenda, victualia recipit ultra temporis necessitatem. Ergo si illa victualia in magna quantitate sunt, quæque prudentis arbitrio grauem materiam contineant, huic suspensioni, & interdictioni locus erit. Et consuetudo prædicta esculenta muneris rationem habent ultra victualia pro temporis necessitate ministranda. At visitator occasione visitationis muneris quocumque recipiens ultra victualia tempore necessitatis ministranda suspensioni, vel interdictioni subicitur, ergo &c.

Hanc doctrinam restringit Glossa in dicto cap. exigit, de censur. lib. 6. verbo visitationis Sarr. lib. 4. c. 1. §. num. 2. Franc. Leo in praxi fori Eccles. c. 6. num. 5. ne procedat stante consuetudine, pacto, fundatione seu institutione recipiendi aliquid ultra victualia pro temporis necessitate insumenda. Si enim stante fundatione, constitutione, pacto, vel consuetudine gratis visitationem præstandi, nihil recipi potest. Sic stante consuetudine, pacto, vel fundatione recipiendi aliquid ultra victualia necessaria, recipi absque vilo timore poterit; quia Concilium non videtur pactis, priuatis fundationibus, & consuetudinibus legitime præscriptis uoluisse derogare. Atque ita docet ultra superius relatos Azor. 2. p. in sum. moral. lib. 4. c. 2. in fine. Hanc limitationem approbandam censet, si ex pacto, fundatione, institutione, aut consuetudine post Conc. Trident. præscripta hæc munera concedantur, quia Conc. Trident. non derogat pacta, fundationes, institutiones, & consuetudines immemorabiles antecessores; siquidem stante consuetudine, ut procuraciones in pecunia soluantur, sicuti in pluribus dice censibus viget, possunt visitatores cogere visitatos ut procuracionem in ea forma soluant, ut aduertit Ludouic. Molina 1. de iustit. ar. 2. disp. 8. circa finem.

Tertia difficultas, An Episcopus, seu eius substitutus plures Ecclesias eodem die visitans, possit, à singulis integras procuraciones accipere, ac si vna tantum visitaret. Huic difficultati responder Bonifac. VIII. in capite felicis de censuris, c. 6. dicens: Non licet a visitanti nisi vnam procuracionem recipere vna die, siue vnum locum solum visitauerit, siue plura, etiamsi quilibet locus visitatus ab illa, sufficeret ad procuracionem integram persoluendam, cum eidem sufficere debeat, ut temporalia metat, à locis personaliter visitatis pro diebus quibus eis spiritualia subministrat, alioqui, ut inquit Glossa ibi verbo persoluendam, posset totam ciuitatem vna die visitare, & tot procuraciones recipere quot ibi essent Ecclesie quod est absurdum. Atque ita tradit Zetola 2. part. præc. Episcop. verbo visitatio. §. 6. dab. 6. August. Barbofa in remissionib. concilij, dicto cap. 3. in fine. Bonacina tom. 3. de censur. disp. 3. q. 5. punct. 4. num. 4.

Ceterum Glossa in dicto cap. felicis in propositione casus, circa finem, quam sequitur Molina tract. 2. de iust. disputat. 3. §. circa finem. Alterius de interdictione, 2. disput. 12. cap. 2. col. 2. nec dissentit Bonac. supra, asserit hodie Prælatos habere dispensationem à Papa visitandi plura loca in vna die, & à quolibet recipiendi integram procuracionem. Quapropter ubi id consuetudine receptum est, permitti poterit: nam cum prohibitio recipiendi vna die plures procuraciones à iure positio inducta sit: potuit dispensatione Pontificis, & consuetudine tolli.

Quarta difficultas, An recipiens procuracionem à locis priuilegio, vel consuetudine exemptis ab onere eam soluendi pœnis latus in dicto cap. exigit, subicitur? Afirmat Bonac. d. disput. 3. q. 5. pun. 4. num. 1. ductus verbis Concilij Trident. dicens. Quod si quisquam (quod absit) aliquid amplius in prædictis omnibus casibus accipere presumpserit, is præter dupli restitutionem infra mensem faciendam, aliis etiam pœnis iuxta constitutionem Concilij generalis Lugdunen. quas incipit, Exigit, necnon & aliis pœnis in synodo prouinciali arbitrio sy-

modi absque vlla spe venia multetur. At vnus ex casibus à Concilio relatis in quo nihil procuracionis recipi debet est, si friget consuetudo, & à fortiori priuilegium nihil recipiendi, sed gratis visitationem præstandi.

Ceterum satis probabile videtur sic recipientem victualia à prædictis locis exemptis his pœnis non subici. Nam cito grauer peccet ea exigens, vt potest qui iniustitiam committit, violans legitimum priuilegium, & exemptionem, ut tradit Rodrig. regular. t. 2. q. 6. art. 7. Molina tract. 2. de iustit. disp. 8. §. in fine. Barbofa alleg. 73. num. 47. Bonac. disp. 3. q. 5. pun. 4. num. 1. tamen censura non videtur inno iudandus, quia non præstat actionem sub censura prohibitam. Nam in cap. exigit, de cap. Romana de censur. lib. 6. solum prohibetur receptio alicuius muneris ultra victualia, vel victualia receptio officio visitationis non impenso, non autem prohibetur receptio victualium à locis exemptis, vt consideranti constare potest. In Conc. Trident. verò est præscriptum obseruari consuetudinem illis in locis præscriptam, nec victualia, nec pecuniam, nec quicquam aliud recipiendi, tamen receptionem victualium præcisè ab his locis non videtur pœnis relatis in dicto cap. exigit, subiciere, quia non subicit recipientem præcisè aliquid à locis exemptis, sed recipientem aliquid amplius quam concessum est recipi. Cum igitur concessum sit recipi victualia pro temporis necessitate insumenda, qui aliquid ultra ipsa siue à locis exemptis, siue à non exemptis recipere, pœnis dicti cap. exigit, ligatur; & secus verò si nihil amplius quam victualia à locis exemptis recipere.

Quinta difficultas, An Cancellarius, Auditor, Scriba, vel Notarius Episcopi recipientes ultra victualia mercedem, seu pretium pro decretis, informationibus in visitatione conficiendis his pœnis subiciantur? Certum est subici, quia horum scriptura ad visitationem necessariam pertinet, ac proinde à victualibus impensis ipsi est satisfactum. Sicuti sacra Cardinalium congregatio declarauit, vt docet Barbofa in remissionib. Concilij, de cap. 3. num. 13. & de potest. Episcop. alleg. 77. num. 1. Bonac. disp. 3. q. 5. pun. 4. num. 2. Zetola 2. part. præc. Episcop. verbo visitatio. §. 6. dab. 4. At si à visitatis petatur copia visitationis pro ea exhibenda, poterit Secretarius mercedem exigere, quia hoc extra visitationem est. Vt aduertit Nauarr. consil. de censuris noua edit. Barbofa & Bonac. supra, Tamen Zetola contrarium tenet.

Sexta difficultas, An his censuris subiciantur visitatores in euentu quo laici procuracionem soluant, & ab ipsis aliquid minus ultra victualia recipiunt; Ratio difficultatis est, quia his censuris non subiciantur visitatores ex eo præcisè quod aliquid ultra victualia recipiunt, sed ex eo quod duplum eius quod ab Ecclesia receptum est, non restituant infra mensem. Neque ab his pœnis liberari possunt, quousque de duplo huiusmodi grauitatis Ecclesiis plenariam satisfactionem impendant. Vbi habetur in dicto cap. exigit, de censuris in 6. Supponit ergo Pontifex Ecclesiam grauari debere, non popululum, vt his pœnis esse à quocumque tunc occasione visitationis recipiantur. Sicuti docuit Bonac. tom. 3. de censur. disputat. 1. quæst. 5. punct. 4. num. 15. quia in cap. Romana §. procuracione de censur. lib. 6. & in Conc. Trident. sess. 2. c. 3. §. de reformatione generaliter prohibetur receptio ultra victualia ab his qui visitantur, neque vlla restitutio apposita est, vt solum ab Ecclesia debeat esse receptum. Præterquam quod sub nomine Ecclesie Rectores Ecclesiarum, imò & populus intelligi potest, cum hi nomine Ecclesie procuracionem soluant. Adde in cap. exigit, appositum, esse nomen Ecclesie non ad restringendam dispositionem, sed gratia frequentioris vsus, eo quod frequentius ex bonis Ecclesiarum, quàm ex bonis Rectorum, & populi procuraciones soluantur.

Ad extremum aduerte hoc interdictionem ab ingressu Ecclesie, quod Episcopi incurunt, & suspensionem ab officio, & beneficio quam inferiores contrahunt, durare quousque duplum illius quod ultra victualia debita acceptum est, plene restituarit ei à quo fuit acceptum. Ea autem restitutione facta cessat suspensio, & interdictionem, vt potest quæ solum extenditur vsque ad plenariam satisfactionem.

Duodecim fertur suspensio aduersus Clericos beneficiatos qui veste seculari absque rationabili causa vtiuntur. Et quæ suspensio à perceptione beneficiorum obdormunt per sex menses commisso delicto, vel per annum iuxta qualitatem delicti, & personæ: vt habetur expressè in Clement. 2. quoniam, de vitiis, & honest. clericorum. Clericus verò in sacris constitutus beneficio carenibus indicitur inhabilitas ad beneficia per idem tempus.

Vt autem huic suspensioni, vel inhabilitati locus sit debet Clericus non in domo, sed extra, & publicè prædictis vestibus vti. & absque legitima, & rationabili causa, vt expressè ex Textu colligitur, & notauit Glossa in dicto Clement. cetero publicè. Suar. disputat. 3. lect. 3. numero 1. Bernard. Diaz præc. cap. 75. numero 3. Bonac. tom. 3. de censur. disputat. 3. q. 5. p. 6. numero 2. item debet non semel, aut iterum, sed frequentè dictis vestibus vti, quia vltus frequentiam denotat. Sicuti aduertit Cardinal. in d. Clement. numero 4. Nauarr. capite 27.

De suspensionibus ipso iure latis aduersus Clericos ob peccata communia laicis.

- 1 Prima suspensio est aduersus recipientem aliquem in Religionem simoniace, vel Ordinibus iniciantem.
- 2 Secunda est aduersus eos, qui sponte iuramentum emittunt de tenendo schismate.
- 3 Tertia aduersus eos que defenderint, aut aliquo modo tractauerint Beatissimam Virginem in peccato originali conceptam fuisse.
- 4 Quarta refertur aduersus infamatum de crimine adulterij, perjury, & falsi testimonij.
- 5 Quinta aduersus Clericum publicum concubinarium, seu fornicarium.
- 6 Sexta aduersus sodomitam sive oculum sive publicum.
- 7 Septima refertur quae est aduersus raptorem mulierum.

PRima sumitur ex Extrauag. 1. & 2. de simonia, ubi capitula, & Conuentus recipientes simoniace aliquem in Religionem, manent suspensi ab officio capitulari quoad administrationem, & iurisdictionem Ecclesiasticam. Deinde ordinantes aliquem simoniace, suspenduntur a collatione quorumcumque Ordinum & prima tonsurae, & executione omnium munerum Pontificalium, ut habetur in Bulla Sixti V. contra male promotos quae incipit: Sanctum, & salutare; quam Bullam in hac parte Clemens VIII. confirmauit. Quod si hanc suspensionem Episcopus violauerit, suspenditur a regimine, & administratione Ecclesiae, & perceptione fructuum omnium suorum beneficiorum; ordinatus vero suspenditur ab executione Ordinis sic suscepti, & aliorum rite susceptorum, iuxta valde probabilem sententiam ex Extrauag. 2. de Simonia. Ob simoniam autem commissam in beneficiis conferendis, & recipiendis non incurritur ulla suspensio ipso iure, sicuti ex probabiliori sententia docet Nauus. cap. 2. §. numero 11. vers. 3. Suarez lib. 4. de simonia, cap. 1. §. 6. numero 16, & de censuris, §. 1. sect. 4. num. 42. Valent. 1. 4. disp. 6. quest. 16. pun. 6. Garcia de benefic. cap. 1. numero 70. Auila, 3. part. disputat. 3. dist. 9. conclus. 5. Bonacina tom. 3. de censuris, disputat. 3. quest. 7. punct. 5. Vide quae dixi 2. part. huius operis, tract. 17. disput. vltim. in fine, ubi de penis simoniacorum.

Secunda habetur in c. 1. de schismaticis, aduersus eos qui sponte iuramentum emittunt de tenendo schismate; & hi suspenduntur ab Ordinibus, & dignitatibus. Requiritur autem praestari iuramentum absque timore, vel ignorantia, quia Textus vtius verbo sponte, quod plenam libertatem denotat. leg. si quis maior. Cod. de transactionibus. Et tradit ex communi Bonacina tom. 3. de censuris, disput. 3. quest. 6. p. 1.

Tertia sumitur ex Bulla Sixti IV. Pij V. Pauli V. & maxime Virbani VIII. statuentium ne in publicis, vel priuatis sermonibus defendatur, aut aliquo modo tractetur Beatissimam virginem in peccato originali conceptam fuisse, alioquin delinquens ultra penam excommunicationis, suspenditur a diuinis si est in sacris, & priuatur ipso iure omni gradu, & dignitate, & ad similem redditur inhabilis, quorum dispensatio Pontifici reservatur.

Quantum colligunt aliqui Doctores ex capit. fin. de temporib. orationis. ubi de crimine adulterij, perjury, falsi testimonij infamatus non repellitur a ministerio susceptorum Ordinum, neque a susceptione aliorum penitentia peracta, nisi forte talia crimina notoria fuerint. Ergo casu quo praedicta crimina fuerint manifesta, supponit textus praedictum delinquentem a susceptione Ordinum, illorumque exercitio esse repulsum. Sed rectius contrarium docuerunt Couarruu. in Clement. si furiosus, de homicidio v. p. §. 1. num. 5. Henric. lib. 13. cap. 36. Tolet. lib. 1. cap. 47. Illiucius tract. 17. c. 7. num. 121. Suarez disput. 31. sect. 4. num. 2. Auila de censur. 3. p. disputat. c. duo. 1. Bonac. 3. de censur. disputat. 3. quest. 7. punct. 1. quia suspensio inducenda non est absque manifesto Textu: at ex praedicto cap. fin. ad summum colligitur stante notorietate delicti esse delinquentem repellendum, non autem esse ipso iure repulsum. Nullus autem alius Textus his peccatis suspensionem inducit. Quinimo Conc. Trident. sess. 22. decreto de obseruandis in celebrat. miss. solum statuit peccatores publicos si Clerici sint, non esse permittendos altari ministrare, si vero sint laici sacris interesse, quod potius denotat suspensionem ferendam, quam latam.

Quinta fertur secundum plurium Doctorum sententiam, aduersus Clericum publicum concubinarium, seu fornicarium in capite nullius. Cap. praeter 32. dist. Cap. si quis sunt, & capite ministri 81. dist. Sed praecipue capite quatuor vltim. de cohabit. clericor. & mulier. ubi dicitur Clericum concubinarium esse suspensum quoad se, non quoad alios, nisi peccatum huiusmodi sit notorium per sententiam, seu per confessionem factam in iudicio, aut per cuiusdam

num. 159. Suarez disp. 31. sect. 1. num. 1. Illiucius, tract. 17. cap. 6. num. 106.

Plura in d. Clement. statuuntur de vestibus, quae vsu abrogata sunt, teste Suarez supra. Quare ea tantum credo vim habere, quae Clericum ignominiam redderent, & saecularem esse omnibus indicarent. Adde Sixtum V. in Bulla quae incipit: Cum sacro-sanctum, statuisse Clericos etiam minorum Ordinum, & coniugatos praefertim si vti velint privilegiis clericalibus, vt vestes tales deferant, alioquin priuantur omni officio, & beneficio, & pensionibus, sub quibus poenis statuit, vt milites regulares beneficia, seu pensiones habentes, habitum ipsorum proprium deferant.

Decimatercia suspensio sumitur ex Clement. 2. de Magistris. Nam ibi Cancellarius Vniuersitatis gradum Doctoris, vel Magistri conferens in qualibet scientia, non exacto prius iuramento a Doctorando, vel Magistrando, quod in ea solemnitate non infumatur ultra tria millia Turonensium argenteorum suspenditur a collatione Magistris, seu Doctoratus cuiuslibet per sex menses. Haec igitur poena non est propria suspensio, cum non sit ab officio, vel beneficio, vel officio Ecclesiastico, sed a quodam temporali munere, neque illam violans irregularitatem incurrit, quae solum ob violationem suspensionis ab officio Ordinis indicta est: vt aduertit Glossa in verbo sequentes. Suspendit haec constitutio a collatione Magisterij, seu Doctoratus non illius scientiae tantum cuius gradus receptus est, sed cuiuslibet alterius, vt explicat Glossa ibi verbo cuiuslibet, & Cardinalis verbo si quis numero 1. Bonac. disputat. 3. qu. 5. punct. 5. numero 5. tametsi contrarium sentiat Archidiacon. ibi. & Suarez disputat. 31. sect. 3. numero 4. & alij.

Personae quas afficit haec suspensio sunt omnes & singulae etiam Pontificali dignitate praesulgeant, quibus gradum Magisterij, vel Doctoratus conferre competit.

Materia huius censurae est omnis exigendi iuramentum a Doctorando, vel Magistrando, quod in sumptibus illius honoris recipiendi non excedat summam trium millium Turonensium argenteorum, hoc est vt placet Glossa in verbo argenteorum, ne excedat quingentas libras Bononorum parouorum, vel vt placet Couarruu. tract. de veterum numismat. collat. c. 1. §. 2. n. 7. Suarez disp. 31. sect. 3. num. 4. ne excedat ducentos nummos aureos.

Ad Extremum aduerto hanc constitutionem pluribus in Vniuersitatibus receptam non esse, vt vsus comprobatur & notant Suarez. Bonac. & alij Doctores passim.

Decimoquarto lata lata est suspensio in Extrau. vnica, inter communes, de excessu. praelator. ubi postulantibus ad Cathedralen Ecclesiam eum qui 27 annum nondum attingit, vel postulates religiosos Mendicantes ad inferiores Ecclesias Cathedrali ea vice potestate postulandi, & eligendi priuantur, & a beneficiis, si quae in illa Ecclesia obtinentur, per triennium suspenduntur. Quae suspensio aperta est, nec explicatione indiget.

Decimoquinto fertur suspensio, & interdictum ab Eugenio IV. Extrauag. diuina 3. de priuilegiis, aduersus Ordinarios quoscunque, eorumque commissarios, & delegatos, qui in Romana curia pro suis negotiis commorantes, beneficiis priuant, alijque conferunt, quorum collationi eidem poenis subiciuntur, & tam collatio, quam receptio irrita est, & nulla. Haec igitur suspensio, & interdictum cum absolute feratur, omnes suspensionis, & interdicti effectus comprehendit, quia nulla est ratio, ob quam potius ad hos, quam ad illos extendatur. Actio vero ob quam incurritur, (vt latius explicui cum de excommunicationibus referatis in Extrauagantibus locutus fui) est priuatio alicuius beneficii curiali, facta iusto titulo curiam Romanam confluenti, & beneficii operibus satisfaciendi: nam si illegitime abest a beneficio, vel illius obligationibus non satisfaciatur, poterit Ordinarius vsque ad priuationem beneficiorum procedere, quia in his quae ad beneficia spectant, subiciuntur curiales Ordinariis locorum, in quibus beneficia obtinent, vt constat ex Conc. Trident. sess. 23. cap. 1. circa finem & sess. 24. c. 11. sub. fine. Et notant alij relatis Bonac. 8. de censur. disp. 3. §. 4. pun. 12.

Decimasexta sumitur ex Bulla Pij. V. quae incipit: Quantae Ecclesiae Dei, edita Kalend. Aprilis anno 1568. aduersus Episcopos, alijque Praelatos, & Ecclesiarum Capitula, facultatem habentes admittendi resignationes beneficiorum, si eas admittant contra formam in eadem praescriptam, de qua diximus tum in tract. de beneficiis, tum cum excommunicationes referatas explicauimus, feruntque suspensio ab officio conferendi, instituendi, constituendi, & praesentandi ad beneficia. Quod si suspensione durante praedictum munus exercuerint, excommunicatione referuata innodantur.

